

ŽEMĖS ŪKIO PASKIRTIES ŽEMĖS NAUDOJIMAS IR NAUDMENŲ POKYČIAI LIETUVOS APSKRITYSE

Martyna BUCKUTĖ, Vytauto Didžiojo universitetas, Žemės ūkio akademija, Inžinerijos fakultetas, el. paštas: martyna.buckute@vdu.lt

Santrauka

Šio straipsnio tikslas – įvertinti žemės ūkio naudmenų ir ūkininkų ūkių struktūros pokyčius Lietuvos apskrityse 2012–2025 m. laikotarpiu bei išryškinti regioninius skirtumus. Tyrime remtasi duomenimis, apimančiais žemės fondo sudėtį (žemės ūkio naudmenas, miškus, vandens telkinius, kitą žemę, urbanizuotas teritorijas ir kelius), bei ūkininkų ūkių pasiskirstymą apskrityse. Tyrimo rezultatai atskleidė, kad visose apskrityse žemės ūkio naudmenų plotai sumažėjo apie 97 430 ha, tačiau šių pokyčių mastas skyrėsi tarp regionų. Tuo pačiu laikotarpiu daugelyje apskričių didėjo miškų (apie 22 029 ha) ir užstatytų teritorijų (apie 52 922 ha) plotai, o tai rodo vykstančius urbanizacijos ir žemės naudojimo pokyčius. Ūkininkų ūkių struktūros analizė atskleidė, kad Lietuvoje vyrauja smulkūs ūkiai, ypač 1–5 ha dydžio, o stambūs ūkiai sudaro tik nedidelę dalį ir yra labiau paplitę šiauriniuose regionuose. Tyrimo rezultatai leidžia teigti, kad žemės naudojimo pokyčius lemia urbanizacija, regioniniai skirtumai, o Lietuvos ūkininkų ūkių dydis išlieka netolygus.

Reikšminiai žodžiai: žemės ūkio naudmenos, žemės ūkio naudmenų kaita, ūkininkų ūkių dydis.

Įvadas

Lietuva nuo seno laikoma žemės ūkio kraštu, kuriame žemės ūkio veiklos yra svarbios ekonominiu, socialiniu, etnokultūriniu požiūriais. Žemės ūkis apima žemdirbystę, gyvulininkystę, žuvininkystę bei miškininkystę (Brasas ir Juknelienė, 2024). 2025 m. žemės ūkio naudmenos Lietuvoje sudarė 3365699,61 ha, t. y. 52 proc. viso šalies ploto. Tačiau pastaraisiais metais pastebima žemės ūkio naudmenų mažėjimo tendencija pasaulyje dėl neefektyvaus ir neracionalaus žemės naudojimo. Žemės ūkio naudmenų pokyčių analizė Lietuvoje įgauna vis didesnę reikšmę dėl spartėjančių aplinkos, ekonominių ir socialinių permainų. Ši tema išlieka aktuali ir nauja, nes keičiasi ne tik ūkininkavimo praktikos, bet ir žemėtvarkos prioritetai, švaistomi derlingi žemės ūkio paskirties plotai, kinta kraštovaizdis, nyksta bioįvairovė. Lietuvoje mažėja žemės ūkio naudmenų plotai, ypač nepalankiose ūkininkauti teritorijose, o tai kelia iššūkių tiek regioniniam vystymuisi, tiek maisto saugumo užtikrinimui. Žemės ūkio naudmenų kaitai daro įvairūs veiksniai, kurie gali būti suskirstyti į ekonominius, demografinius, socialinius, gamtinius ir urbanizacijos aspektus. Tarp demografinių ir socialinių veiksnių ypač svarbūs yra emigracija, ūkininkų senėjimas bei ūkių stambėjimas, kurie reikšmingai veikia žemės ūkio naudmenų struktūrą. Be to, gamtiniai veiksniai, tokie kaip klimato kaita ir dirvožemio degradacija, daro įtaką žemės ūkio naudmenų pokyčiams, nes jie gali paveikti derlių ir žemės produktyvumą (Ivavičiūtė, 2025). Lietuvoje agrarinio kraštovaizdžio pokyčiai skirtingais istoriniais laikotarpiais vyksta dėl įvairių priežasčių: valstybės vykdomi kompleksiniai melioracijos darbai, valstybės skatinama žemės naudotojų veikla, natūralūs (gamtiniai) procesai, valstybės ir savivaldybių lygmens institucijų reguliuojama žemės naudotojų veikla bei bendrųjų socialinių ir ekonominių pokyčių įtaka žemės ūkio veiklai. 1946–2016 m. laikotarpiu žemės ūkio naudmenų plotas Lietuvoje sumažėjo 19,8 proc., pelkių, krūmynų ir vandens telkinių – 5,9 proc., o miškų plotas padidėjo 82,8 proc., užstatytų teritorijų ir kelių plotas – 17,3 proc. (Aleksavičius, Aleksavičius, 2017).

Lietuva turi senas žemės ūkio plėtros tradicijas. Maždaug trečdalis šalies gyventojų gyvena kaimo vietovėse. 2021 m. Lietuvoje ūkininkų ūkių skaičius sudarė 86 923 tūkst., vidutinis jų ūkių dydis siekė 15,35 ha. 2024 m. sausio 1 d. Lietuvoje buvo registruoti 87 837 ūkininkų ūkiai, kurių vidutinis žemės ūkio valdos dydis sudarė 15,51 ha. Ūkininkų skaičius Lietuvoje išaugo, o kartu pastebimas ūkių stambėjimas. Lietuvoje smulkūs ūkiai sudaro apie 68 proc. visų žemės ūkio valdų, tačiau jų skaičius mažėja – per 2017–2021 m. ūkių, kurių plotas buvo iki 10 ha, sumažėjo apie 35 proc. Daugiausiai ūkių įregistruota Vilniaus, Kauno ir Utenos apskrityse, o mažiausiai fiksuota Telšių, Alytaus ir Šiaulių apskrityse. Smulkūs ir išskaidyti ūkiai kelia sunkumų ūkininkams, nes reikia dirbti keliuose nutolusiuose sklypuose ir kasdien įveikti nemažus atstumus, todėl tai nepatogu, neefektyvu ir neekonomiška (Dapkus, 2008). Dėl šių priežasčių būtina didinti ūkius, nes stambesnės valdos leidžia efektyviau dirbti žemę ir mažina gamybos sąnaudas, skatinant racionalų žemės naudojimą (Lietuvos žemės ūkis, 2024).

Tyrimo tikslas – įvertinti nuo 2012–2025 m. žemės ūkio naudmenų plotų pokyčius Lietuvos apskrityse.

Iškeltam tikslui pasiekti sprendžiami šie **uždaviniai**:

1. Išnagrinėti žemės ūkio naudmenų plotų kaitą Lietuvos apskrityse.
2. Išanalizuoti ūkininkų ūkių skaičiaus pasiskirstymo tendencijas Lietuvos apskrityse.

Tyrimų objektas ir metodai

Tyrimo objektas – žemės ūkio naudmenų plotai Lietuvos apskrityse.

Siekiant įvertinti žemės ūkio naudmenų pokyčius Lietuvos apskrityse, tyrime taikyti lyginamosios, loginės, sisteminės analizės, statistinių duomenų grupavimo ir apibendrinimo metodai. Šių metodų taikymas sudarė prielaidas

išsamiai išanalizuoti žemės ūkio naudmenų struktūrinius pokyčius ir jų teritorinius skirtumus skirtinguose Lietuvos regionuose.

Pirmajam tyrimo uždaviniui įgyvendinti naudoti Oficialiosios statistikos portalo (www.osp.stat.gov.lt) duomenys. Surinkti statistiniai duomenys apie žemės ūkio naudmenų struktūrą visose Lietuvos apskrityse – Vilniaus, Kauno, Klaipėdos, Marijampolės, Panevėžio, Šiaulių, Tauragės, Telšių, Utenos ir Alytaus – 2012 ir 2025 m. (sausio 1 d.). Šie duomenys leido atlikti lyginamąją analizę, atskleidžiančią žemės ūkio naudmenų pokyčių dinamiką ir regioninius skirtumus. 2012–2025 m. pokyčiai apskrityse buvo susisteminti ir pateikti lentelėje, sudarytoje naudojant „MS Excel“ programą, kad būtų galima aiškiau palyginti duomenis ir įvertinti tendencijas.

Žemės ūkio naudmenų pasiskirstymo analizei buvo naudojami Ūkininkų ūkių registro duomenys, leidę įvertinti ūkių dydžių struktūrą, dirbamos žemės plotų pasiskirstymą ir jų kaitos tendencijas Lietuvoje 2012–2025 m. laikotarpiu. Papildomai analizuoti Nacionalinės žemės tarnybos prie Aplinkos ministerijos teikiami statistiniai žemės fondo duomenys (2012–2025 m.), kurie suteikė galimybę išsamiau įvertinti žemės naudojimo pokyčius atskirose apskrityse ir palyginti teritorinius skirtumus.

Kiekybiniai rodikliai (ūkių skaičius, jų dydis ir dirbamos žemės plotai) buvo analizuojami taikant aprašomosios statistikos metodus – skaičiuojant procentines dalis, vidurkius ir pokyčių reikšmes. Lyginamoji analizė leido nustatyti žemės ūkio naudmenų ir ūkių struktūros pokyčius skirtingais laikotarpiais bei įvertinti bendras raidos tendencijas. Kokybiniai duomenys nagrinėti taikant teminės analizės metodą, išskiriant svarbiausias žemės naudojimo problemas, iššūkius ir pokyčius lemiančius veiksnius. Visi duomenys buvo sisteminami, apdorojami ir vizualizuojami naudojant „MS Excel“ programą – sudarant lenteles, grafikus ir diagramas, kurios padėjo aiškiau atskleisti duomenų tarpusavio ryšius, pokyčių mastą ir pagrindines tyrimo metu nustatytas tendencijas.

Tyrimų rezultatai ir jų aptarimas

Lietuvos Respublikos teritorija suskirstyta į 10 apskričių, t. y. Alytaus, Kauno, Klaipėdos, Marijampolės, Panevėžio, Šiaulių, Tauragės, Telšių, Utenos ir Vilniaus. Šios administracinės teritorijos kartu sudaro 6 528 564,01 ha Lietuvos žemės fondo plotą. Pateikti pagrindiniai Lietuvos apskričių demografiniai ir teritoriniai rodikliai (žr. 1 lentelę).

1 lentelė. Lietuvos apskričių 2025 m. (pradžios) duomenys

Table 1. 2025 Data of Lithuanian Counties

Apskritis	Bendras plotas, ha	Gyventojų skaičius 2025 m.	Miesto gyventojų skaičius, vnt.	Kaimo gyventojų skaičius, vnt.	Kaimo gyventojų dalis, proc. nuo bendro gyv. skaičiaus
Vilniaus	972982	876 727	696577	180150	21
Alytaus	541779	132919	78268	54651	41
Kauno	808651	587511	403453	184058	31
Klaipėdos	522185	343862	239915	103947	30
Marijampolės	446520	133360	68574	64786	49
Panevėžio	787827	207017	124672	82345	40
Šiaulių	853728	266736	177535	89201	33
Tauragės	440828	89946	41387	48559	54
Telšių	434927	129 884	79055	50 829	39
Utenos	719137	122702	71007	51695	42

Šaltinis: sudaryta autorės pagal Oficialiosios statistikos portalo duomenis (2026)

Source: compiled by the author based on data from the Official Statistics Portal (2026)

2025 m. duomenys rodo ryškius apskričių skirtumus: didžiausia – Vilniaus apskritis pagal gyventojų skaičių (876 727) ir plotą (972 982 ha), mažiausia – Tauragės (89 946 gyv. ir 440 828 ha). Urbanizacija didžiausia Vilniaus (21% kaimo gyventojų) ir Kauno apskrityse, o kaimo gyventojų dalis didžiausia Tauragės (54%) ir Marijampolės (49%) apskrityse. Iš esmės didesnės apskritys yra labiau urbanizuotos, mažesnės – labiau kaimiškos.

Pagal 2025 m. žemės fondo duomenis, didžiausią teritoriją užima Vilniaus apskritis, kurios bendras plotas siekia 972 982 ha. Mažiausia yra Telšių apskritis, užimanti 440 828 ha teritorijos plotą. Visa tai lemia geografinę specializaciją, gyventojų tankumas, ekonominė struktūra ir žemės naudojimo intensyvumas skirtinguose regionuose. Pagal nuolatinių gyventojų skaičių 2025 m. išsiskiria Vilniaus apskritis, kurioje gyvena 876 727 gyventojai, mažiausia, kur registruota tik 89 946 gyventojai, yra Telšių apskritis.

Lietuvos Respublikos teritorijoje esanti privati, valstybinė ir savivaldybių žemė sudaro žemės fondą, kurio bendras plotas siekia 6528 tūkst. ha. Visų pirma nustatytas didžiausių Lietuvos apskričių žemės fondo pasiskirstymas pagal žemės naudmenas (žr. 2 lentelę).

Išnagrinėjus 2012–2025 m. duomenis nustatyta, kad analizuotose Lietuvos apskrityse ryškėja žemės naudojimo pokyčiai.

Daugumoje apskričių mažėjo žemės ūkio naudmenų plotai: Vilniaus (–3,84 proc.), Klaipėdos (–1,95 proc.), Šiaulių (–0,84 proc.) ir Kauno (–0,31 proc.), o Panevėžio apskrityje fiksuotas nedidelis augimas (0,92 proc.). Tuo tarpu miško žemės plotas daugelyje regionų šiek tiek padidėjo, ypač Vilniaus (0,55 proc.) ir Panevėžio (0,49 proc.) apskrityse, nors Klaipėdos apskrityje pastebėtas nedidelis sumažėjimas (–0,17proc.). Kelių užimamas plotas visose apskrityse sumažėjo (apie –0,24 ir 0,39 proc.), o vandens telkinių plotas daugumoje regionų nežymiai padidėjo arba išliko nepakitęs.

Ryškiausias pokytis fiksuotas užstatytų teritorijų kategorijoje, labiausiai padidėjo Klaipėdos (4,51 proc.) ir Vilniaus (1,39 proc.) regionuose. Taip pat daugelyje apskričių didėjo „kitos žemės“ plotai, ypač Kauno (2,56 proc.) ir Klaipėdos (3,47 proc.) apskrityse. Apibendrinant galima teigti, kad nagrinėjamu laikotarpiu Lietuvos apskrityse mažėjant žemės ūkio naudmenų plotams ir didėjant užstatytoms teritorijoms bei miškams, ryškėja urbanizacijos ir žemės naudojimo struktūros kaitos tendencijos.

2 lentelė. Didžiųjų Lietuvos apskričių žemės fondo 2012 ir 2025 metais (sausio 1 d.) kaita ir pasiskirstymas, hektarais
Table 2. Changes and distribution of land resources in the major counties of Lithuania in 2012 and 2025, in hectares.

Apskritys	Metai (sausio 1 d.)	Žemės ūkio naudmenų plotas, ha	Miško žemė, ha	Keliai, ha	Žemė, užimta vandens telkinių, ha	Užstatytos teritorijos plotas, ha	Kita žemė
Vilniaus	2012	412409	408983	22589	30030	36386	62670
	2025	375088	414352	18822	31483	49954	83284
	Kaita *	-3,84	0,55	-0,39	0,15	1,39	2,12
Kauno	2012	452900	238639	17549	26358	34168	14689
	2025	450356	240536	14786	26487	41060	35427
	Kaita*	-0,31	0,23	-0,34	0,02	0,85	2,56
Klaipėdos	2012	280456	137170	10071	53268	1353	8519
	2025	270289	136294	8808	55280	24899	26614
	Kaita*	-1,95	-0,17	-0,24	0,39	4,51	3,47
Panevėžį	2012	481753	218698	13530	20092	19021	34952
	2025	474520	222566	11078	20057	24950	34656
	Kaita*	0,92	0,49	-0,31	0,00	0,75	-0,04
Šiaulių	2012	531928	225965	15380	20606	21652	38479
	2025	524731	227204	12304	20297	26439	42753
	Kaita*	-0,84	0,15	-0,36	-0,04	0,56	0,50

Šaltinis: sudaryta autorės pagal Oficialiosios statistikos portalo duomenis (2026)

Paaiškinimas: * - nuo 2012 iki 2025 metų, %.

Source: compiled by the author based on data from the Official Statistics Portal (2026)

Atliekant kitų Lietuvos apskričių analizę, pateikiamas žemės fondo pasiskirstymas pagal pagrindinius žemės naudmenų tipus (žr. 3 lentelę).

2012–2025 m. laikotarpiu Telšių, Utenos, Alytaus ir Marijampolės apskrityse daugiausia mažėjo žemės ūkio naudmenų plotai: didžiausias sumažėjimas – Utenos (–3,12 proc.) ir Alytaus (–1,88proc.) apskrityse. Miško žemės plotas padidėjo Telšių (0,93 proc.) ir Utenos (1,51 proc.) apskrityse, tačiau sumažėjo Alytaus (–1,05 proc.) ir Marijampolės (–0,25 proc.) regionuose. Visose apskrityse mažėjo kelių užimamas plotas (nuo –0,10 iki 0,58 proc.), o vandens telkinių plotas nežymiai padidėjo. Tuo tarpu užstatytų teritorijų plotas augo visose apskrityse (nuo 0,96 iki 1,07 proc.), o didžiausias pokytis nustatytas „kitos žemės“ kategorijoje Alytaus apskrityje (4,46 proc.). Apibendrinant galima teigti, kad šiose apskrityse taip pat ryškėja žemės naudojimo struktūros kaita ir urbanizacijos procesai.

3 lentelė. Mažųjų Lietuvos apskričių žemės fondo 2012 ir 2025 metais (sausio 1 d.) kaita ir pasiskirstymas, hektarais
Table 3. Changes and distribution of land resources in the smaller counties of Lithuania in 2012 and 2025, in hectares.

Apskritys	Metai (sausio 1 d.)	Žemės ūkio naudmenų plotas, ha	Miško žemė, ha	Keliai, ha	Žemė, užimta vandens telkinių, ha	Užstatytos teritorijos plotas, ha	Kita žemė
Telšių	2012	226501	150447	8892	13142	9951	26108
	2025	223523	154488	6714	14119	14466	21616
	Kaita*	-0,68	0,93	-0,5	0,22	1,04	-1,03
Utenos	2012	336948	237822	14178	53685	14745	62747
	2025	314486	248692	10893	54732	21617	68718
	Kaita*	-3,12	1,51	-0,46	0,15	0,96	0,83
Alytaus	2012	199181	266244	12396	24325	11184	16823
	2025	189022	260575	9263	25219	16701	40999
	Kaita*	-1,88	-1,05	-0,58	0,16	1,02	4,46
Marijampolės	2012	299038	96776	8272	9605	11580	9684
	2025	296902	95673	7837	10649	16367	19091
	Kaita*	-0,48	-0,25	-0,1	0,23	1,07	2,11

Šaltinis: sudaryta autorės pagal Oficialiosios statistikos portalo duomenis (2026)

Paaiškinimas: * - nuo 2012 iki 2025 metų, proc.

Source: compiled by the author based on data from the Official Statistics Portal (2026)

Atliktu tyrimu nustatyta, kad 2012–2025 m. Lietuvoje vis labiau ryškėjo regioniniai skirtumai: urbanizuotose apskrityse, ypač Vilniaus ir Kauno, sparčiai plėtėsi urbanizuotos teritorijos ir infrastruktūra bei kitos žemės naudojimo

paskirtis, o kaimiškesnėse apskrityse, tokiose kaip Panevėžio ir Šiaulių apskritys, išliko vyraujantis agrarinis žemės naudojimas.

Remiantis Žemės ūkio duomenų centro 2025 m. duomenimis, Lietuvoje buvo registruota 84 573 ūkininkų ūkiai, o jų vidutinis dydis sudarė apie 17 ha. Lietuvoje dominavo mažos žemės valdos – daugiausia tokios, kurių žemės plotas siekia 1–5 ha, antroje vietoje – 5–10 ha valdos. Stambios valdos sudarė itin mažą dalį visose apskrityse, 200–300 ha valdos sudarė 0,53 proc., 300–500 ha – 0,38 proc., o virš 500 ha – tik 0,28 proc. (Lietuvos žemės..., 2024). Norint išsiaiškinti ūkininkų ūkių plotų pasiskirstymą Lietuvos apskrityse, buvo sudaryta 4 lentelė.

4 lentelė. Lietuvos ūkininkų ūkių skaičiaus pasiskirstymas pagal ūkių dydžius 2025 m., procentais

Table 4. Distribution of Lithuanian Farms by Size in 2025, percentage

Apskritys	<1	1-5	5,1-10	10,1-20	20,1-50	50,1-100	>100	Iš viso, proc.
Vilniaus	23,7	44,7	15,6	8,7	4,9	1,4	1,1	100
Kauno	17,2	40,6	17,2	11,4	7,4	3,4	2,9	100
Klaipėdos	12,8	38,9	19,5	13,9	10,2	2,9	1,7	100
Utenos	10,2	36,2	21,1	16,2	10,6	3,4	2,3	100
Tauragės	10,2	35,9	20,2	16,5	11,6	3,9	1,7	100
Marijampolės	11,2	36,8	19,4	13,4	11,1	4,5	3,6	100
Alytaus	11,8	41,6	21,1	14,6	7,6	2,2	1,1	100
Šiaulių	8,6	27,1	16,8	16,8	14,8	8,4	7,5	100
Panevėžio	8,3	30,5	18,8	16,2	15proc.	5,9	5,3	100
Telšių	7,3	32,6	20,3	18,7	14,1	4,5	2,5	100

Šaltinis: sudaryta autorės pagal Oficialiosios statistikos portalo duomenis (2026)

Source: compiled by the author based on data from the Official Statistics Portal (2026)

2025 m. duomenimis, Lietuvos apskrityse ūkininkų ūkių dydžio struktūrą sudarė: smulkieji, vidutiniai ir stambieji ūkiai. Didžiausią dalį visose apskrityse užėmė smulkūs ūkiai, ypač 1–5 ha dydžio, kurie daugelyje regionų sudarė apie 30–45 proc. visų ūkių. Tai rodo, kad Lietuvos ūkininkų struktūroje vyrauja smulkūs, dažniausiai šeimos pagrindu vykdomi ūkiai. Tuo tarpu stambūs, didesni nei 50 ha, ūkiai sudarė nedidelę dalį – dažniausiai iki 10 proc. visų ūkių. Didžiausia smulkiųjų ūkių (iki 5 ha) nustatyta Vilniaus ir Kauno apskrityse daugiau kaip 60 proc. visų ūkių. Ypač išsiskiria Vilniaus apskritis, kur mažesni nei 1 ha ūkiai sudarė net 23,7 proc. visų ūkių. Tokia ūkių struktūra gali būti siejama su urbanizacijos poveikiu, priemiesčių ūkininkavimu bei didesniu smulkių ar nekomercinių ūkių paplitimu. Šiose apskrityse vyrauja smulkiausia ūkių struktūra Lietuvoje. Vidutinio dydžio ūkių (10–50 ha) dalis buvo didesnė Klaipėdos, Utenos, Tauragės ir Telšių apskrityse, kur ši ūkių grupė sudarė apie 25–35 proc. visų ūkių. Tai rodo subalansuotą ūkių struktūrą, kurioje svarbią vietą užima vidutinio dydžio ūkiai. Didžiausia stambiųjų ūkių (daugiau nei 50 ha) dalis buvo nustatyta Šiaulių ir Panevėžio apskrityse – atitinkamai apie 15,9 proc. ir 11,2 proc. visų ūkių. Tai leidžia teigti, kad šiose apskrityse žemės ūkio veikla yra labiau koncentruota ir orientuota į stambesnę, komercinę gamybą. Alytaus ir Marijampolės apskritys pasižymėjo tarpine ūkių struktūra, kurioje vyravo smulkūs ūkiai, tačiau pastebima ir reikšminga vidutinių bei stambių ūkių dalis. Nors stambūs ūkiai visose apskrityse sudarė mažumą, jų pasiskirstymas tarp regionų yra netolygus, o skirtumai tarp apskričių viršija du kartus.

Apbendrinant galima teigti, kad Lietuvos ūkininkų ūkių struktūroje vyrauja smulkūs ūkiai, tačiau skirtingose apskrityse pastebimi reikšmingi struktūriniai skirtumai. Didmiesčių regionuose dominuoja smulkūs ūkiai, o šiauriniuose ir vidurio Lietuvos regionuose didesnę dalį sudarė stambesni ūkiai. Tai rodo netolygią žemės ūkio struktūrą Lietuvoje ir leidžia daryti prielaidą, kad regioniniai veiksniai, tokie kaip urbanizacija, žemės našumas ir ūkininkavimo tradicijos, turi reikšmingą įtaką ūkių dydžio pasiskirstymui.

Išvados

1. Lietuvos apskrityse žemės ūkio naudmenų plotai per 2012–2025 m. laikotarpį mažėjo (97 430 ha), labiausiai – Vilniaus (36 740 ha) ir Utenos (22 170 ha), mažiausiai – Marijampolės (1 820 ha) apskrityse.

2. Lietuvoje daugiausia yra smulkių ūkių, užimančių 1–5 ha, ypač gausu Vilniaus (68 proc.) ir Kauno (63 proc.) apskrityse. Mažiausia tokių smulkių ūkių dalis nustatyta Šiaulių (24 proc.) ir Panevėžio (30 proc.) apskrityse.

Literatūra

- Aleknavičius, A., & Aleknavičius, M. (2017). Theoretical and methodical aspects of agrarian territories planning (Agrarinių teritorijų planavimo teisiniai ir metodiniai aspektai). *Viešojo politika ir administravimas (Public Policy and Administration)*, 16(2), 198–211. <https://doi.org/10.13165/VPA-17-16-2-03>
- Brasas, J., & Juknelienė, D. (2024). Žemės ūkio naudmenų ir deklaruojamų pasėlių tendencijos Plungės rajone. In *Jaunasis mokslininkas 2024: Konferencijos pranešimų medžiaga* (pp. 637–644). Vytauto Didžiojo universitetas.
- Dapkus, R. (2008). Žemės konsolidacija kaip vienas esminių kaimiškųjų regionų subalansuotos plėtros veiksnių. *Management Theory and Studies for Rural Business and Infrastructure Development*, 12(1), 57–66.
- Ivavičiūtė, G. (2025). Klaipėdos apskrities žemės ūkio naudmenų plotų 2004–2024 metų kaita ir jos priežastys. *Darnios aplinkos vystymas*, 22(1), 75–85.

5. Oficialios statistikos portalas. 2026. Prieiga per internetą: [Žemės ūkis - Oficialiosios statistikos portalas](#) (žiūrėta 2026-02-02).
6. Lietuvos žemės ūkis: faktai ir skaičiai. 2024 m. Nr. 1 (33). Prieiga per internetą: https://zude.lt/wp-content/uploads/2024/05/Faktai-ir-skaiciai_internetui_2024-m.-Nr.-1-33.pdf (žiūrėta 2026-02-05).
7. Žemės fondo apskaitos duomenys ir žemėlapiai. 2026. Žemės išteklių stebėsenos informacinė sistema (ŽISIS). Prieiga per internetą: <https://zisis.lt/statistika/zemes-fondo-duomenys-ir-zemelapiai/> (žiūrėta 2026-02-01).

CHANGES IN AGRICULTURAL LAND USE IN LITHUANIAN COUNTIES

Abstract

The aim of this article is to assess changes in agricultural land use and the structure of farmers' farms in the counties of Lithuania during the period 2012–2025, and to highlight regional differences. The study is based on data covering the composition of the land fund (agricultural land, forests, water bodies, other land, urbanized areas, and roads) as well as the distribution of farmers' farms across the counties. The results of the study showed that the area of agricultural land decreased in all counties; however, the intensity of these changes varied. At the same time, in many regions the areas of forests and built-up territories increased, reflecting the processes of urbanization and changes in land use. The analysis of the structure of farmers' farms revealed that small farms dominate in Lithuania, especially those of 1–5 hectares, while large farms make up only a small share and are more common in the northern regions. The results of the study suggest that changes in land use are influenced by urbanization and regional differences, while the size structure of Lithuanian farms remains uneven.

Keywords: agricultural land, changes in agricultural land, farm size